

Jubileum

A századforduló alatt és még utána is Hunor utcának hívták a III-ik kerületi Vörösvári utat. A technika fejlődésével a kézi erőt mindjobban kiszorították a gépek. Óbuda gyáraiban is korszerűbb termelőeszközök kerültek a régiek helyére. Irni, olvasni, számolni tudó munkásokra volt így már szükség. Ekkor építették a barakk elemi iskolát a Hunor utcában. Száz éve ennek, 1902-ben új, már téglából épült otthonban tanultak a gyerekek, mint elődjének jogutódjában.

Egy évszázad nagy idő. Főleg a most lezárult, népünk sorsát formáló időszak volt döntő. Az iskola életére is rányomta jótékony bélyegét. Jól felszerelt szertárak, a tornaterem, az udvaron a sportpálya beszédes tények. 96–98 kisdíjak volt azelőtt egy tanterembe zsúfolva. Ma 26–28 a maximális létszáma egy-egy osztálynak. A pedagógusok kultúrpolitikánk irányelveit követve a szép, a jó iránt keltik fel növendékeink érdeklődését. És hogy eredményesen, erre bizonyíték, hogy az idén a nyolcadik osztályban végzett 78 hallgató közül 70 tanult tovább. Az egész iskolában a tanulmányi átlag 3,8, ami or-

Harmincnégy fővárosi munkásgyerek el-tartására gyűjti a filléreket az 1913-i nagy sztrájk idején. Fegyelmi útján elbocsátják állásából. Véleményét a határozatról a nyilvánosság számára megírta, de nem jelenhetett meg. Emlékirataiban azonban fennmaradt. Idézünk belőle „Egészséges ítéletű embert ez az ítélet nem fog megtéveszteni, ez az ítélet az én közéleti működésemmek és áruba soha nem bocsátott politikai meggyőződésemmek a büntetése. Emelt fővel állok barátaim és ellenségeim elé. Azt mondom a csüggedőknek, hogy ebből az életből nem félelmet, hanem lelkesedést kell meríteniük a további küzdelemhez”.

1914-ben kapott sok megpróbáltatás után állást a Hunor, ma Vörösvári úti iskolában. A frontokon aratott a halál, a lakosság éhezett. Agitált az idegen érdekekért dúló háború ellen. Röpiratokat terjeszt, az óbudai textil- és hajógyári munkások között. Tanulmányi köröket, munkásdalárdát szervez. Rendületlenül hittel küzd a munkásosztály felemelkedéséért. Az őszirózsás forradalom után a Közoktatásügyi Minisztériumban kap beosztást. A tanítók személyzeti ügyének előadója.

A Tanácsköztársaság dicső napjaiban munkaköre bővült, az elemi iskolai ügyosztás vezetője lett. A kerület dolgozói nagy tisztséggel bízzák meg. A munkás- és katonatanács elnökévé választják. Czabán Samunak is börtön lett osztályrésze a Tanácsköztársaság bukása után. Súlyosan megbetegedett. Hazarendedik és mint háziörizettest, állandó rendőri felügyelet alatt tartják. A párt, elvtársai segítségével mégis sikerült Csehszlovákiába szöknie. Húsz évet tölt emigrációban, de mindvégig hű katonája marad a marxista-leninista eszmének. A kárpátjai magyar oktatás- és nevelőmunkából hosszú esztendőkn keresztül bőségesen kiveszi részét. A politikai szervező tevékenysége igen jelentős, ezért is nyugdíjazzák. Amikor Horthy csapatai megszállták Kárpát-Ukrajnát, már az élete is veszélyben volt. A párt segítségével Nagyszőlősrre költözött. A kopók nyomára akadtak. Elhurcolták, megkínózták. A megpróbáltatásoktól leromlott szervezete nem bírta sokáig a szenvedéseket. 1942-ben Nagyszőlősen meghalt, ott is temették el.

Jubileumi ünnepségsorozattal zárta az ez-évi tanítási évet a Vörösvári úti Czabán Samu általános iskola. Hármaskorú évfordulót köszöntöttek. Száz éve, hogy itt a betűvetésre, olvasásra tanították először az óbudai gyerekeket. Ötven éve vette kezébe a nép a hatalmat. A kerületben Czabán Samu sokat tett a dolgozó népért. 10 év óta viseli nevét az iskola. A meghívó mottója, mellyel a vendégeket invitálta, Gárdonyi Géza szavait idézi: „A gyermeket nemcsak a kenyér hanem a szeretet is elteti!” Ezt vallotta Czabán Sa-

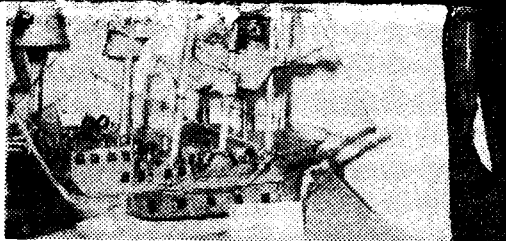
Mi
vagy
kedt
már
akko
re”.
dün
kell
ide,
élet
tunl
Íg
nap
gón
be,
mer
—
legl
de?
Mi
újp
vol
A
hog
ig.
ma
lak
ros
útr
bu.
raj
tál
há
de
lyi
ha
fe
ne

E

Ha
kezn
pártl
hang
den
litika
hiszt
den
prob
szólj

10 évvel ezelőtt, a jó munká jutalmául érdemelte ki, hogy felvegyék a forradalmár tanító, *Czabán Samu* nevét, aki két évig tanított a régi alma mater falai között.

A Vörösvári úti általános iskola kis növényekkel jól ismerik névadójuk harcokkal, küzdelmekkel nehéz útját. Minden évben február 17-én, születése napján osztályfőnöki órán tisztelegnek emléke előtt, de a rajgyűléseken is idézik a csizmadiamester fiának emlékét, aki már mint segédtanító keresi a kivezető utat az oktatás reformálására. Az uralkodó osztálytól nem kap, de tudja, hogy nem is kaphat támogatást. Tanít és maga is tanul. Természettudományi ismeretterjesztő előadásokat tart. Munkájához nagy segítség az „*Új Korszak*” című lap, mely az 1905-ös orosz forradalom után, 1906 tavaszán jelenik meg és hirdeti a vérbefojtott harc eszméit, politikai követelményeit. A haladó eszméket valló tanítók szószólója és nyilvános fóruma is az új kiadvány. „*A tanító a népért — a nép a tanítóért*” írja Czabán Samu hitvallását, amikor huszonnégy órán belül el kell hagynia Klopodia falut, ahol a jogi dolgokban járatlan népet tanácsokkal látta el, hogy követeljen ki jussukat. Aratósztrájkkal feleltek erre a parasztok. A szervezőnek nem lehetett további maradása. Nagyszénás a következő állomása. Mint a Magyar Tanítók Egyesületének elnöke és bátor hangú cikkei ismertté teszik társai között nevét. „*Meggyőződéssel kell hirdetnünk, hogy a jövődő győztese a nép lesz, amelyik kultúráját magasra emeli, kifejleszti a munka és a munkás szeretetét és lerombolja a kiváltságos osztályállamot*” — írja majd így folytatja: „*Örök igazságként hirdetnünk kell, hogy nemzetünk újjászülése a nép felemelkedéséhez van kötve.*”

Az elsődíjas munka

mu, ezt vallják utódai, az iskola pedagóguskollektívája. A szülők, vendégek erről június 3-án saját maguk meggyőződhetnek a „Nyílt tanítási napon”. A gyerekek felkészültségéről, magatartásukról vizsgáztak a nagy nyilvánosság előtt.

Ki mit tud? Kétórás műsorban bizonyították be 3-án, a gyerekek. A nézőközönség szavazott, ki tud a legtöbbet. A tornabemutatót, a sportversenyt 4-én tartották meg. Sok tapsot kaptak a résztvevők, elismerést a tanítók. 5-én nyitotta kapuját a nagy gonddal összeállított kiállítás. Az iskola történetéből ad képet, idézi a múltat, a nagy történelmi eseményeket. Helyet kaptak benne az ügyeskező gyerekek politechnikai és szakköri alkotásai is. 7-én a jubileumi iskolanapon koszorúzással tisztelegtek az iskola falán elhelyezett Czabán Samu dombormű előtt, majd üttörőket avattak. Műsoros délutánnal tették emlékezetessé a nagy napot. És még egy záróakkord volt. A nyolcadik osztályosok búcsúztak az iskolától.

A tanítók Czabán Samu tanítását és útmutatását követve készítették fel tanítványaikat a jövőre.

— Vincze Dóra —

Nyílik az ajtó, újra és újra nyílik azalatt a röpke félóra alatt, melyet *Kemenes János*, az MPI szövöde részlegvezetőjének szobájában töltök. Sorra jönnek be a divatos ruhába felöltözött lányok: szeretnék szóban bejelenteni kilépési szándékukat. Kilépnek. S miért? Általában a textílipar ellen a kifogás: 1. három műszak, 2. nagy zaj, 3. a kereset.

Sők? *Frigel Márta* Balatonlelléről jött fel pontosan egy évvel ezelőtt dolgozni. Akkor a szülei is itt a fővárosban találtak munkát. A házukat Ba-

Vissza a Balatonhoz ♦ Ica férjhez megy ♦ Egy üzenet a gép mellől...

latonlellén lezárták. Közben azonban talán rájöhettek, hogy a Balaton partján egy ház is „hoz” pénzt, és szezomban a munkaerő is, mert most mindannyian mennek vissza. Márta a vendéglátóiparba megy. Nem lesz több a keresete, sőt, de helyben lesz. (Egy évet dolgozott, éppen belejött a munkába, s a szövés szakmájává is válhatott volna. De hát már a kezdet nem volt sikeres.)

Kupni Ilona 1967 augusztusában jött ide dolgozni. Most férjhez megy. Az új lakása Pestimréren lesz. Onnan nem akar ilyen messzire bejárni. Tehát megy. Az ok: a távolság.

Egy fiatalasszony nem jön be, csak üzen, hogy ő is kilép, ha elvesznek tőle egy flanellt, vagyis más árut kap egyik gépére, mert akkor terhelése 78

4 TEXTILÉLET

ber
kül
az
tek
az
arr
mó
dől
ele
het
mi
ner
Mi
jelle
con
felk
ine

száz
ken,
resz
gozil
két
rend
zalét
mit
ok t
átlag
prod
dében
tanal
ságol
már
rome
vögé